

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REDOGÖRELSE

FÖR

ELEMENTAR-LÄROVERKEN

I

WENERSBORG, BORÅS OCH ALINGSÅS

SAMT

PEDAGOGIEN

I

ULRICEHAMN

UNDER LÄSÅRET

1872—1873.

WENERSBORG.

Wenersborgs-Postens bolags boktryckeri, 1873.

Högre elementarläroverket i Wenersborg.

A. Undervisningen.

a) Lärotider.

Höstterminen tog sin början den 23 aug. och slutade den 19 dec.

Vårterminen, som började den 23 jan., kommer att avslutas den 4 juni.

De dagliga undervisnings- och öfningstimmarne hafva varit i det närmaste de samma som under föregående läsår.

b) Läro- och läseböcker.

Kristendom: katekesen; Norbecks lärobok i dogmatiken; biblisk historia af Bohm ;
Cornelii lärobok i kyrkohistorien.

Modersmålet: Filéns lärobok; Bjurstens lärobok och litteraturhistoria; läsebok för
folkskolan.

Latinska språket, grammatik: Rabes och Ellendt-Seyfferts läroböcker;
d:o explikation: Törnebladhs elementarbok för kl. II; Cornelius Nepos,
Julius Cæsar och Ovidius för kl. III—V; de 2:ne
sistnämnde författarne samt Cicero de officiis, Cato
Major och orationes selectæ; Livius; Virgillii Æneis
och Horatius för kl. VI—VII.

Grekiska språket, grammatik: Rabes, Säves och Löfstedts läroböcker;
d:o explikation: Aulins läsebok, Xenophons Anabasis, Homeri Odysseé
Herodotus samt Platos Krito.

Hebreiska språket, grammatik: Lindbergs lärobok;
d:o explikation: Davids psalmer.

Tyska språket, grammatik: Flachs läro- och elementarbok;
d:o explikation: Lyths krestomati; Schillers Gesch. des 30 jåhr. Kriegs
och Wilhelm Tell; Goethes Herrman und Dorothea.

- Engelska språket, grammatik: May's och Herléns läroböcker; den förres samtalsöfningar samt den senares elementarbok; öfningar för öfversättning af Sundsten.
- d:o explikation: May's krestomati; Kings of England of M. Yonge; Irvings Columbus samt Sketchbook; Scotts Tales of a grandfather; Dickens A christmas carol.
- Franska språket, grammatik: Oldes lärobok; Dubbs elementarbok; Drysens tal- och skriföfningar; Cederskiölds skriföfningar.
- d:o explikation: Oldes explikationsöfningar för kl. IV—V; Voltaires Charles XII; Dumas Michel Ange; Lamartine Scènes de sa vie; Berndtson Variétés littéraires; Molière le Misanthrope.
- Matematik: Zweigbergks lärobok i aritmetik; Björlings och Todhunters läroböcker i Algebra; Björlings proportionslära; Phragmén's trigonometri; Lindmans lärobok i geometri; Hellströms lärobok i stereometri; geometriska öfnings-satser af Todhunter.
- Naturvetenskap: Berlins läsebok; Arrhenii större och mindre lärobok i botanik; Torins lärobok i zoologi; Schabus i fysik; Berlins i kemi.
- Historia, svensk: Ekelunds och Odhners läroböcker; Alanders läsebok; allmän: Pütz' och Wennerströms läroböcker.
- Geografi: Sörenssons lärobok.
- Filosofisk propedeutik: Borelii lärobok i logik; Sjöbergs och Klingbergs lärobok i antropologien.

c) *Lärokurser:*

Första klassen.

- Kristendom. Katekes: till första artikeln. Valda bibelspråk och psalmer.
Biblik historia: gamla testamentets.
- Modersmålet: uppläsning och förklaring af valda stycken på prosa och vers. Berättelser ur nordiska sagohistorien. Öfningar i rättskrifning. Allmän grammatik.
- Tyska. Grammatik: till och med de svaga verberna.
Explikation: 41 stycken i elementarboken.
- Matematik. De fyra räknesätten i sorter jemte öfning i hufvudräkning.
- Naturvetenskap: det allmännaste om verdensdelarne samt noggrannare genomgående af Europas fysiska geografi.
- Historia: hela konungalängden samt hednatiden efter Odhners mindre lärobok.
- Geografi: Sveriges, Norges, Danmarks, Finlands och Rysslands politiska geografi.

Andra klassen.

Kristendom. Katekes: 2:dra hufvudstycket med förklaring. Valda psalmer.

Biblisk historia: repet. af gamla testamentet, nya testamentet.

Modersmålet: form- och satslära, rättstafning och satsupplösning jemte läsöfningar.

Latin. Grammatik: formläran.

Explikation: 30 st. af 1:sta samt 18 st. af 2:dra afdelningen i Törnebladhs elementarbok.

Tyska. Grammatik: formläran utom anmärkningarne.

Explikation: från st. 45 till slutet af Flachs elementarbok; 12 sidor i Lyths läsebok. Skriföfningar på lärorummet en timme i veckan.

Engelska. Grammatik: uttalsläran och det viktigaste af formläran efter May.

Explikation: st. 1—21 af May's läsebok.

Matematik. Aritmetik: vanliga bråk och decimalbråk; reallin. dessutom sorter jemte öfningar i hufvudräkning och s. k. profstal.

Geometri: klass. lin.: sats. 1—26 af Euklides 1:sta bok efter Lindman; reallin.: 1:sta boken af d:o jemte lösning af lättare geometriska öfnings-satser.

Naturvetenskap: sexualsystemet; det allmännaste af rotens, stammens och bladens terminologi jemte tillämpning deraf på allmännare växter.

Historia. Fäderneslandets: medeltiden; nyare tiden till Karl XI.

Geografi: Tyskland, England, Nederländerna, Belgien och Pyreneiska halfön.

Tredje klassen.

Kristendom. Katekes: 3—5 hufvudstyckena. Valda psalmer.

Biblisk historia: repet. af hela. Förklaring af Jesu liknelser; bibelläsning.

Modersmålet: form- och satslära, satsupplösning och rättskrifning; läsöfningar.

Latin. Grammatik: formläran, läran om kasus.

Explikation: 5 fältherrar i Cornelius Nepos.

Tyska. Grammatik: hela formläran; syntax till verbet.

Explikation: 38 sidor i Lyths läsebok. Skriföfningar på lärorummet en timme i veckan.

Engelska. Grammatik: formläran och syntaxen efter May.

Explikation: st. 21—30 i May's läsebok.

Matematik. Aritmetik: vanliga bråk, decimalbråk och sorter; reallin. dessutom enkel regula de tri jemte öfningar i hufvudräkning.

Geometri: klass. lin.: sats. 24—48 af Euklides 1:sta bok samt hela 2:dra

boken; real. lin.: 2:dra och 3:dje böckerna af Euklides jemte lösning af lättare geometriska öfningssatser.

Algebra: real. lin.: läran om hela tal.

Naturvetenskap. Botanik: blommans och fruktens terminologi jemte insamling af allmänna växter.

Zoologi: däggdjuren till de mångklöfvade djuren; real. lin. derjemte leddjuren.

Historia. Fäderneslandets: nyare tiden avslutad och repeterad.

Geografi: Europas avslutad.

Fjerde klassen.

Kristendom: till 5:te hufvudstycket af katekesen; nya testamentets böcker jemte öfversigt af Judarnes kyrkliga förhållanden till och med högtiderna.

Modersmålet: rättskrifningsöfningar.

Latin. Grammatik: Rabes mindre med de viktigaste anmärkningarne.

Explikation: 5 fältherrar i Cornelius Nepos; 30 kap. af 1:sta boken i Cæsar.

Grekiska. Grammatik: t. o. m. conjugationerna.

Explikation: valda stycken i Aulins läsebok.

Tyska. Grammatik: hela formläran repeterad; syntax från verbet till slut: repet. af kasusläran.

Explikation: 22 sidor af Schillers Gesch. des 30 jähr. Kriegs.

Engelska. Grammatik: formläran efter Herlén.

Explikation: kap. 4—10 af Kings of England.

Franska. Grammatik: det viktigaste af formläran.

Explikation: 40 stycken i Oldes läsebok jemte öfning i inläsning och skrifning.

Matematik. Aritmetik: regna de tri.

Geometri: 3:dje och 4:de böckerna af Euklides. Ex. 1—133 af Todhunders geometriska öfningssatser; real. lin. dessutom det allmännaste ur proportionsläran jemte några satser ur 6:te boken efter Björning.

Algebra: läran om hela tal samt polynomers upplösning i faktorer; real. lin. dessutom läran om bråk.

Naturvetenskap. Botanik: repetition af Arrhenii mindre lärobok jemte insamling af växter.

Zoologi: till hönsfoglarna; real. lin. derjemte leddjuren.

Fysik: 13 paragrafer af 1:sta kap. i Schabus,

Historia. Kl. lin.: gamla till Alexander; real. lin.: fäderneslandets: från lärobokens början till och med Erik XIV; allmän: gamla och medeltidens till Englands historia under 4:de tidrymden.

Geografi. Klass. lin.: Asien till Ostindiska öarne; Greklands gamla; reallin.: Asien till Japanska riket.

Femte klassen.

Kristendom. Utförlig katekisation öfver hela religionsläran.

Kyrkohistoriska berättelser till reformationen; Jesu bergspredikan; kyrkoårets predikotexter.

Modersmålet: rättstafnings- och interpunktionsöfningar.

Latin. Grammatik: Rabes mindre med alla anmärkningar.

Explikation: från 30:de kap. i första boken till tredje boken i Cæsar; Origo et fabrica mundi, Aetates samt Lycaon i Ovidius; Dion, Timotheus, Datames, Epaminondas, 10 kap. af Atticus i Cornelius Nepos. Mytologi efter Brodén.

Grekiska. Grammatik: formlära.

Explikation: de 6 första kap. af 1:sta boken i Xenophons Anabasis.

Tyska. Grammatik: hela jemte anmärkningar repeterad.

Explikation: 30 sidor i Schiller.

Engelska. Grammatik: formläran efter Herlén.

Explikation: kap. 5—11 af Columbus.

Franska. Grammatik: klass. lin.: formläran till de oregelbundna verberna; real. lin.: hela formläran jemte det viktigaste af syntaxen; skriföfningar på lärorummet.

Explikation: klass. lin.: 30 st. i Oldes läsebok; real. lin.: valda stycken i d:o.

Matematik. Geometri: repetition af Euklides 4 första böcker jemte ex. 1—133 af Todhunters geometriska öfningsatser; real. lin. dessutom det allmänaste af proportionsläran jemte några satser ur 6:te boken efter Björling. Algebra: till och med läran om 1:sta gradens eqvationer med en obekant jemte några lättare problem.

Naturvetenskap. Botanik: växternas elementarorganer; omkring 300 växter.

Zoologi: foglarne och amfierna.

Fysik: de 2 första kap. i Schabus.

Historia. Kl. lin.: Roms; real. lin.: fäderneslandets: från och med Karl X till och med Gustaf III; allmän: läroboken afslutad.

Geografi. Klass. lin.: Asien, Afrika, Amerika och Australien samt gamla geografin; real. lin.: Asien från China samt Amerika.

Sjette klassens nedra afdelning.

- Kristendom. Dogmatik: kap. 1—3.
 Kyrkohistoria: §§ 1—19.
 Nya testamentet: läsning i Apostlagerningarne.
- Modersmålet: läsning af svensk, norsk och dansk litteratur; real. lin. dessutom skriföfningar på lärorummet.
- Latin. Grammatik: Rabes större med de viktigaste anmärkningarne.
 Explikation: Cicero de senectute; 16 kap. af Livii 1:sta bok; Phaëton, Pyramus et Thisbe, Philemon et Baucis i Ovidius; 600 vers af 1:sta boken i Virgilius Æneis. Mytologi efter Brodén.
- Grekiska. Grammatik: formläran repeterad.
 Explikation: från och med kap. 6 af 1:sta till och med kap. 5 af 2:dra boken i Xenophons Anabasis; 1:sta rhapsodien Homeri Odyssé.
- Tyska. Grammatik: repetition.
 Explikation: 4 akter af Wilhelm Tell; real. lin. dessutom parlörläsning.
- Engelska. Grammatik: formläran och en del af syntaxen efter Herlén.
 Explikation: kap. 11—22 af Columbus.
- Franska. Grammatik: formläran jemte det viktigaste af syntaxen till adverbena.
 Explikation: de 2 första böckerna af Charles XII.
- Matematik. Geometri: Euklides 5:te och 6:te böcker; real. lin. dessutom det viktigare af planimetrien och stereometrien.
 Algebra: läran om qvadratrötter, radikalquantiteter och eqvationer af 2:dra graden jemte lättare problem; för real. lin. talrikare problem.
- Naturvetenskap. Botanik: de naturliga familjerna.
 Zoologi: de lägre djuren.
 Fysik: från lärobokens början till dynamik med problem.
 Kemi: metalloiderna och de viktigare syrorna.
- Historia. Fäderneslandets: till Gustaf Wasa efter Odhners större lärobok.
 Allmän: klass. lin.: medeltidens till och med Hohenstauferna; real. lin.: gamla samt medeltidens till de frankiska kejsarne.
- Geografi. Klass. lin.: Europa till Preussen; real. lin.: läroboken avslutad jemte repetition af Sverige och Norge.

Sjette klassens öfra afdelning.

- Kristendom. Dogmatik: kap. 4—8.
 Kyrkohistoria: §§ 19—36.
 Nya testamentet: läsning i Johannes evangelium på grundspråket.

- Modersmålet.** läsning af svensk, norsk och dansk litteratur; litteraturhistoria efter Bjursten; real. lin. dessutom skriföfningar på läsrummet.
- Latin.** Grammatik: repetition af syntaxen med alla anmärkningarne.
 Explication: Cicero de officiis 1:sta boken; från 30:de kap. till slutet af 21:sta boken samt 12 kap. af 1:sta boken i Livius; v. 600—755 af 1:sta boken samt 2:dra, 3:dje och 4:de böckerna af Virgilius.
- Grekiska.** Grammatik: det vigtigaste af syntaxen efter Löfstedt; skriföfningar på lärorummet.
 Explication: från och med 5:te kap. af 2:dra boken till 4:de boken i Anabasis; hela 2:dra rhapsodien samt till v. 300 af den 3:dje i Odysseen.
- Tyska.** Grammatik: repetition.
 Explication: Hermann und Dorothea; real. lin. dessutom parlörläsning.
- Engelska.** Grammatik: syntaxen till adverbet efter Herlén.
 Explication; från kap. 19 till slutet af Columbus.
- Franska.** Grammatik: det vigtigaste af Oldes lärobok.
 Explication: böckerna III—V af Charles XII. Muntlig öfversättning från svenska till franska af 24 stycken af Cederschiölds franska skriföfningar. Skriföfningar på lärorummet.
- Matematik.** Geometri: repetition af de 6 första böckerna af Euklides. Lösning af geom. öfningssatser; real. lin. dessutom det vigtigare af planimetrien och stereometrien.
 Algebra: läran om 2:dra gradens eqvationer med en obekant jemte talrika öfningsexempel och problem; repetition af det föregående.
- Naturvetenskap.** Botanik: repetition af de naturliga familjerna.
 Zoologi: repetition af amfibier och fiskar.
 Fysik: klass. lin.: från lärobokens början till aërostatik; real. lin.: läran om magnetism och elektricitet, akustik och en del af optiken jemte problem.
 Kemi: läran om syrorna och de lätta metallerna.
- Historia.** Fäderneslandets: till Karl X Gustaf; allmän; nyare till Frankrike under Ludvig XIII efter Pütz.
- Geografi.** Afrikas och Amerikas.

Sjunde klassens nedra afdelning.

- Kristendom.** Dogmatik: läroboken afslutad; repetition.
 Kyrkohistoria: läroboken afslutad; repetition från § 35.
 Nya testamentet: läsning i romarebrevet på grundspråket.

- Modersmålet: läsning af svensk, norsk och dansk litteratur; litteraturhistoria efter Bjursten; diskussions- och skriföfningar på lärorummet.
- Latin. Grammatik: repetition.
 Explikation: Cicero: orationes in Catilinam I—IV; oratio pro Milone kap. I—30; epistolæ selectæ 1—16. Livius: 2:dra boken. Virgilius: 4:de boken jemte repetition af föregående. Horatius: 1:sta boken Od. 1—30.
- Grekiska. Grammatik: syntaxen efter Löfstedt.
 Explikation: från och med 3:dje kap. af 4:de boken till och med 4:de kap. af 5:te boken i Xenophon; från v. 300 af 3:dje rhapsodien till v. 100 af den 5:te i Odysséen; kap. 1—53 af 1:sta boken i Herodotus.
- Hebreiska. Grammatik: paradigmerna.
 Explikation: 4 Davids psalmer.
- Engelska. Klass. lin.: uttalslära efter Olde.
 Explikation: läsöfningarne i samma lärobok.
 Real. lin.: grammatik: Herléns lärobok.
 Explikation: Dickens A christmas carol samt ur Irvings Sketch book från och med the Wife till och med the Broken heart. Stilöfningar.
- Franska. Grammatik: efter Olde.
 Explikation: Michel Ange par A. Dumas; Lamartine Scènes de sa vie; Variétés littéraires 3:me livr. Muntlig öfversättning af st. 22—48 af Cederschöldts franska skriföfningar.
- Matematik. Geometri: repetition af Euklides 6 första böcker; lösning af geometriska öfnings-satser dels på lärorummet, dels skriftligt i hemmet ungefär hvar 3:dje vecka.
 Algebra: repetition af 1:sta och 2:dra gradens eqvationer med talrika öfnings-exempel och problem; real. lin. dessutom läran om progressioner och logaritmer samt plan trigonometri. Båda linierna hafva hvar 14:de dag löst ett skriftligt problem i hemmet.
- Naturvetenskap. Fysik. Klass. lin.: dynamik, akustik, läran om magnetism och elektricitet; real. lin.: repetition af mekaniken, akustiken, optiken och värmeläran jemte problem.
 Kemi: läran om metallerna; kurs i laborationer efter Keyser; mindre kurs i mineralogi.
- Historia. Fäderneslandets: från Gustaf I till Karl XI efter Odhners större lärobok; Allmän: från § 17 till § 54 af nyare efter Pütz.
 Geografi: repetition.
- Filosofisk propedeutik. Logik: läroboken genomgången.
 Antropologi: efter Sjöberg och Klingberg.

Sjunde klassens öfra afdelning.

Kristendom: lärokursen repeterad.

Modersmålet: läsning af svensk, dansk och norsk litteratur.

Latin. Grammatik: lika med nedra afdelningen.

Explikation: Livius: repetition af föregående kurser. Cicero: oratio pro Milone; epistolæ selectæ 1—18. Horatius: Od. 2:dra boken jemte repetition af föregående samt epistola ad Pisones. Retorik. Antiquiteter.

Grekiska. Grammatik: repetition.

Explikation: de 2 sista kap. af 5:te boken i Anabasis jemte repetition af en del af det föregående; 5:te och 6:te rhapsodierna af Odysseen; kap. 57—100 af 1:sta boken i Herodotus; Platos Krito.

Hebreiska. Grammatik: det viktigaste af formläran.

Explikation: 10 Davids psalmer.

Engelska, Klass. lin.: Grammatik: efter Herlén.

Explikation: 80 sidor ur Bergeudals upplaga af Scotts Tales of a grandfather.

Real. lin.: lika med nedra afdelningen.

Franska. Grammatik: efter Olde.

Explikation: le Misanthrope de Molière; real. lin. dessutom: större delen af 1:sta häftet af Var. litt. samt muntlig öfversättning från svenska till franska ur Löfwenhjelm's franska skriföfningar.

Matematik. Geometri: lika med nedra afdelningen; real. lin. dessutom repeterat stereometrien.

Algebra: repetition af hela den genomgångna kursen; real. lin. dessutom repeterat läran om progressioner och logaritmer samt plan trigonometri; ett skriftligt problem för båda linierna hvar 14 dag.

Naturvetenskap. Fysik: repetition af hela läroboken; real. lin. dessutom problemmer af mekaniskt och fysikaliskt innehåll dels på lärorummet, dels skriftligt i hemmet.

Kemi: organiska kemien; repetition af hela oorganiska kemien med laborationsöfningar.

Historia: lärokursen avslutad och repeterad.

Geografi: repetition.

Filosofisk propedeutik. Logik: läroboken genomgången.

Antropologi: efter Sjöberg och Klingberg.

Under den gemensamma morgonbönen hafva Matthei och Marci evangelier genomgått och förklarats.

Alla skriftliga hemarbeten hafva varit ordnade i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen af den 10 Mars 1869.

Undervisningen i gymnastik- och militäröfningar.

Lärjungarnes indelning till gymnastiköfningarne och sysselsättning under dessa hafva varit lika som under föregående läsår, med den skillnad blott i afseende på ntsträckning och omvexling af öfningarne, som den rymligare lokalen och bättre materielen medgifvit.

Vapenöfningarne hafva egt rum för kl. V 1 timme, för VI och VII 2 timmar i veckan.

I dessa öfningar har kl. V genomgått rekrytskolau af exercisreglementet, VI och VIIb öfvats i bajonettfäktning på led, med och utan motståndare, samt VIIa i florettfäktning och sabelhuggning på led, med och utan motståndare.

Under höstterminen försiggingo öfningarne ute så länge väderleken det tillät, men måste sedan inställas till den 29 nov. då den nya gymnastikbyggnaden blef färdig till begagnande.

Från deltagande i öfningarne hafva af vederbörande läkare befriats: höstterminen 12, vårterminen 15 lärjungar.

De genom Kongl. cirkuläret af den 23 Mars 1870 anbefalldes vapenöfningar hafva ledts af underlöjtnanten vid Skaraborgs regemente P. A. Pyhlson. Öfningarne hafva pågått 6 veckor under höstterminen och 3 veckor vårterminen. Under denna tid ha hufvudsakligen kompanimanövrer i slutet och spridd ordning öfvats. Skjutöfningarne för VIIa hafva försiggått å skarpskyttekårens skjutbana på 600 och 800 fots afstånd, och har hvar och en af denna afdelnings lärjungar under året lossat 50 skarpa skott. I VIIb samt 6:te klassen har hvarje lärjunge på samma tid lossat 100 salongs-skott. Exercisöfningarne ha egt rum kl. 4—6 e. m. tre dagar i veckan, skjutöfningarne merendels på f. m. på dertill från den öfriga undervisningen tagna timmar till ett antal under året af 24 för VIIa, 16 för VIIb, 21 för VIa, 34 för VIb.

Undervisningen i sång och musik.

I de tre lägsta klasserna har, enligt fastställd ordning för undervisningen i musik, öfning meddelats i läran om de musikaliska tecknen, deras betydelse och användning m. m., öfning i tonträffning samt en- och tvåstämmig sång, hvardera klassen en timme i veckan samt dessutom gemensamt med 4:de och 5:te klasserna choralsång en timme i veckan. De öfriga klasserna hafva gemensamt en timme i veckan öfvat chörsånger och 6:te och 7:de klasserna tillsammans en timme i veckan dels chör- och dels quartettsånger.

Uti instrumentalspel har undervisning meddelats 4 timmar i veckan på viol. violoncell, jägarhorn, cornetto, fortepiano och orgelharmonium, neml.: på viol åt 5, på violoncell åt 1, på jägarhorn åt 2, på cornetto åt 1, på fortepiano åt 1, på orgelharmonium åt 4 lärjungar. Men som de flesta af dessa elever varit mindre försigkomna, så har något egentligt samspel icke kunnat åstadkommas förrän mot slutet af vårterminen, utan har undervisningen meddelats lektionsvis.

Undervisningen i teckning.

Klass I 2 timmar i veckan. Ritning efter statens tabeller, 1:sta kursen tab. I—VI; höstterminen å griffeltafla, vårterminen med blyerts.

Klass II 2 timmar i veckan. Ritning efter statens tabeller 1:sta kursen tab. VII—XII med blyerts.

Klass III 2 timmar i veckan. Ritning med skuggning i blyerts efter statens tabeller 2:dra kursen tab. I—VI, omvexlande med konturteckning efter Hetsch.

Klass VI—VII a) *Reala linien.*

1 timme i veckan geometr. linearteckning. Klass IV geometr. konstrukt. ritning; klass V geometr. projektionslära; klass VI—VII utbredning af ytor samt perspektivlära under vårterminen. Dessutom har denna afdelning haft 2:ne timmar i veckan frihandsteckning.

b) *Klassiska linien.*

1) De som icke läsa grekiska:

2 timmar i veckan frihandsteckning.

2) De öfriga:

Förutom 4:de och 5:te klasserne, i hvilka alla lärjungar, som icke saknat anlag, erhållit 1 timmes undervisning i veckan i frihandsteckning, har 2:ne timmars undervisning i samma ämne lemnats dem af de öfrige klasserna, som härtill anmält sig, och hafva 3:ne lärjungar i dessa öfningar deltagit.

Frihandsteckningen har för klass IV omfattat dels statens tabeller 2:dra kursen tab. VII—XII, dels lättare tabeller efter Harding med skuggning. I klass V har början med klotsritning blifvit införd. För de högre klasserna hafva förlägsblad i figur- och landskapsteckning efter Hermes och Harding m. fl. användts.

d) *Läroplan.*

Läsordningen, som under höstterminen var i det närmaste lika med föregående läsårs, måste vid vårterminens början, i anseende till åt 2:ne lärare beviljad tjänstledighet, i väsentliga delar omarbetas, men har under båda terminerna varit i full

öfverensstämmelse med Kongl. cirkuläret af den 10 Mars 1869.

De lärjungar af klassiska linien, som icke läst grekiska språket, hafva i stället för undervisningen i detta ämne varit sysselsatta på följande sätt:

- kl. VII: engelska 3 timmar (2 med real., 1 med valfritt läsande lat.); teckning 2 t:r med real.
- » VI: engelska 2 t:r; teckning 2 t:r; modersmålet 1 t:e, allt med real.; latinskrifning 1 t:e.
- » V: engelska 2 t:r med real.; teckning 2 t:r (1 med real., 1 med kl. II); modersmålet 1 t:e med real.
- » IV: engelska 4 t:r (2 med real.; 2 särskildt); teckning 2 t:r (1 med real., 1 med kl. III).

B. Lärarne.

Tjenstledighet har af H. H. Eforus beviljats åt:

Adj. von Sydow 5 veckor i början af höstterminen; adj. Versander hela vårterminen.

Af sjukdom har adj. Kjellberg varit hindrad att tjenstgöra 6 veckor af höstterminen och hela vårterminen.

Förordnade:

Till extra lärare under hela läsåret telegrafassistenten P. G. Bergin. Till biträdande gymnastiklärare under läsåret löjtnanten P. A. Pyhlson. Till vikarier: för adj. v. Sydow under höstterminen samt för adj. Versander under vårterminen: e. o. telegrafassistenten C. E. V. Svensson; för adj. Kjellberg, höstterminen: löjtnanten J. Hallberg, vårterminen: studenten A. Ekelund.

Undervisningen har under läsåret varit på följande sätt emellan lärarne fördelad:

- Rektor G. Th. Bergman: Grekiska VII—VIa, 15 timmar i veckan. Franska skripta VIIb lat. Förrättat morgonbönen hvar 5:te vecka.
- Lektor K. F. Rådberg: Matematik VII—VIa; Fysik VIIa, VIIb real., 22 t:r Matematiska skripta VII.
- Lektor J. Svedborg: Latin VII—VIa, 19 t:r. Latinska skripta VII.
- Lektor A. M. Petersson: Franska VII—VIa; Engelska VII, 19 t:r. Franska skripta VIIa, VIIb real.
- Lektor J. Nordvall: Kristendom VII—VI; Modersmålet VII—VIa; Filosofi VII, 20 t:r. Svenska skripta VII. Förrättat morgonbönen hvar 5:te vecka.
- Adjunkt C. A. von Sydow: alla ämnen I utom räkning; Modersmålet VIIb, 24 t:r. Svenska skripta VIIb. Förrättat morgonbönen hvar 5:te vecka.

- Adjunkt J. F. Kylander: Grekiska VIb—IV; Latin V; Matematik IV, 24 t:r. Latinska skripta V—IV.
- Adjunkt A. J. C. Piscator: Modersmålet III—II; Engelska VI—II; Tyska III—II real., 27 t:r.
- Adjunkt J. K. Lindblad: Kristendom V, III—II; Tyska VI—II, 25 t:r. Tyska skripta VI—IV. Förrättat morgonbönen hvar 5:te vecka.
- Adjunkt S. Tengblad: Latin III—II; Historia och Geografi III—II, Modersmålet VIb, 29 t:r. Svenska skripta VIb.
- Adjunkt L. J. Versander, höstterminen: Kristendom IV; Modersmålet VIb—IV; Historia och Geografi VIb, V—IV real., Latinskrifning med från grekiskan befriade i VI, 25 t:r. Förrättat morgonbönen hvar 5:te vecka.
- Adjunkt A. Ericsson: Latin VIa—IV; Hebreiska VII, 25 t:r. Latinska skripta VI.
- Adjunkt A. Sahlén: Franska VIb, V lat.; Historia och Geografi VII—VIa; Modersmålet VIa, 24 t:r. Svenska skripta VIa.
- Adjunkt K. F. Kjellberg, höstterminen: Matematik VIb—II, 30 t:r.
- Adjunkt G. O. D. von Hackwitz, höstterminen: Naturalhistoria VI—II; Fysik V—IV real. Räkning I; Historia och Geografi V—IV lat., 27 t:r; vårterminen: Naturalhistoria VI—II; Historia VI, V—IV lat., 25 t:r.
- Extra lärare P. G. Bergin, höstterminen: Franska V—IV real.; Matematik V—IV real.; Fysik VIIb lat., VI; Kemi VII—VI, 30 t:r; vårterminen: Franska V real.; Matematik VIa real., VIb; Fysik VIIb lat., VI; Kemi VII—VI, 30 t:r.
- v. Adjunkt C. E. W. Svensson, vårterminen: Kristendom IV; Modersmålet V—IV; Fysik V—IV real.; Räkning I; Historia och Geografi V—IV real., 25 t:r. Förrättat morgonbönen hvar 5:te vecka.
- v. Adjunkt A. Ekelund, vårterminen: Matematik V—II; Franska IV real., 30 t:r.
- Direktör O. H. Bergqvist: Sång och Musik, 10 t:r.
- Herr O. A. H. Stiberg med biträde af underlöjtnant P. A. Pyhlson: Gymnastik- och militärofningar, 13 t:r.
- Bokhandlare F. A. Zettergren: Teckning 40 t:r.

Klassföreståndare hafva varit:

- för 7a lektor Rådberg,
- » 7b lektor Svedborg,
- » 6a lektor Petersson,
- » 6b adjunkt v. Hackwitz,
- » 5 adjunkt Lindblad,

- » 4 adjunkt Versander höstterminen, adjunkt Kylander vårterminen,
- » 3 adjunkt Piscator,
- » 2 adjunkt Kjellberg höstterminen, adjunkt Tengblad vårterminen,
- » 1 adjunkt von Sydow.

C. Lärjungarne.

	Lärjungarnes antal							
	Vid början af höstterminen 1872.				Vid början af vårterminen 1873.			
	Klass. lin.	Reala lin.	Summa	Latinare, som ej läsa grekiska.	Klass. lin.	Reala lin.	Summa	Latinare, som ej läsa grekiska.
Klass 1			21				23	
» 2	14	13	27		13	16	29	
» 3	28	8	36		29	8	37	
» 4	18	14	32	6	17	15	32	5
» 5	12	6	18	3	11	4	15	3
» 6b	26	2	28	4	25	3	28	5
» 6a	17	2	19		12	2	14	
» 7b	11	1	12	3	14	1	15	4
» 7a	16	3	19	1	13	3	16	1
Summa	142	49	212	17	134	52	209	18

Vid höstterminens början inskrefvos 30 lärjungar, vid vårterminens 5. Från förra årsberättelsens utgifvande hafva 34 lärjungar uttagit afgångsbetyg från läroverket.

Från klassiska till reala linien hafva 3 lärjungar öfvergått, från reala till klassiska 1.

I sjunde klassen hafva 15 lärjungar af klassiska linien valfritt läst engelska samt 7 hebreiska.

Afgifter hafva erlagts:

Höstterminen: till materielkassan af 144 lärjungar

» byggnadskassan » 118 »

Vårterminen » materielkassan » 141 »

» byggnadskassan » 116 »

Till egna kassan har hvarje icke alldeles medellös lärjunge terminligen betalt 5 rdr.

Likason under förra året så har äfven under innevarande vårtermin fall af ögon-sjukdom, conjunctivitis catarrhalis, förekommit bland lärjungarne, dock af så lindrig beskaffenhet, att endast 5 under en kortare tid varit hindrade att bevista lektionerna samt omkring 20 några dagar nödgats afhålla sig från läsning.

D. Stipendier.

Den 16 dec. förlidet år öfverlemnade lektor Rådberg till läroverkskollegium 500 rdr rmt jemte följande skrifvelse:

Till kollegium vid Wenersborgs högre elementarläroverk.

Med anledning deraf att undertecknad vid läroverket i Wenersborg erhållit min elementarundervisning och sedan allt ifrån afslutandet af min akademiska kurs derstädes haft anställning såsom lärare, var min affidna moder städse med tillgifvenhet och tacksamhet fästad vid nämnde läroverk. Såsom en gärd af erkänsla för den förbindelse, i hvilken hon af nämnde skäl ansåg sig stå till nuvarande högre elementarläroverket i Wenersborg, har hon till detsamma testamenterat Femhundra riksdaler riksmünt, — hvilka här bifogas — med vilkor, att de användas till fond för ett stipendium vid läroverket under namn af Rådberg-Castorinska stipendiifonden. De närmare bestämmelserna rörande detta stipendium skola enligt den affidnas vilja uppgöras af en komité af följande 3 personer: rektor Bergman som ordförande samt undertecknad och en inom kollegium vald lärare såsom ledamöter. Denna komité eger full beslutanderätt, med den inskränkning, att hela räntan ej får utdelas mer än första gången vid vårterminens slut 1873. Sedan skall af den årliga räntan en del afsättas till framtida förökning af grundfonden.

Wenersborg den 16 dec. 1872.

K. F. Rådberg.

Sedan adj. v. Sydow blifvit af kollegium utsedd till ledamot i den i gåfvobrefvet nämnda komité, upprättades af denna en stipendiiförfattning af följande lydelse:

1:o Stipendiimedlen förvaltas på samma sätt och under samma ansvar som läroverkets öfriga fonder samt utlånas mot så hög ränta som lagligen och med afseende på tillbörlig säkerhet kan erhållas.

2:o Vid vårterminens slut 1873 utdelas all då upplupen ränta, hvarefter vid hvarje vårtermens slut, efter läroverkskollegii bestämmande, till en eller flere välartade, flitige och skicklige lärjungar inom läroverket utdelas upplupen ränta, med den inskränkning, som i nästa moment säges.

3:o Af hvarje års ränta besparas Tio (10) riksdaler riksmünt, hvilka insättas i sparbank eller dylik inrättning. Då de besparade medlen jemte å dem blifven

ränta uppgå till Ett hundra (100) riksdaler riksmünt, uttages sistnämnde summa och lägges till grundfonden, hvarefter räntan å de sålunda tillkomna medlen utdelas tillsammans med räntan å det öfriga kapitalet — och så allt framgent.

Wenersborg den 17 januari 1873.

G. Th. Bergman.

K. F. Rådberg.

Chr. A. von Sydow.

Den frikostiga gåfvan har med tacksamhetens band för beständigt vid läroverket fästade icke blott den ädla gifvarinnans namn, utan äfven den mans, till hvilken läroverket redan förut, för mångårigt åt detsamma egnadt oförtröttadt och förtjenstfullt arbete, står i så stora förbindelser.

E. Skollokalen.

Det nya gymnastikhuset, hvilket, enligt kontrakt, skulle vara färdigt till begagnande vid höstterminens början, kunde icke för sitt ändamål upplåtas förr än den 29 november. Som intet vite för arbetets fördröjande var bestämdt, kunde ingenting från stadens sida göras för detsammas påskyndande. Ännu återstår väggarnes beklädnad med bräder och papp samt målning.

Appareljen, särdeles omsorgsfullt förfärdigad af gymnastiksnickaren G. Pettersson från Stockholm för ett pris af omkring 1,700 rdr, består af:

1 häfplanka, 8 lodlinor, 3 våglinor, 2 armgångsstegar, 2 slingerstegar, 8 lodstänger, 2 svängbommar med 8 sadlar, 2 hästar med sadlar och bommar, 1 plint, 1 språngplan, 24 ribbstolar, 2 mindre stänger, 2 språnglinor.

F. Undervisningsmaterielen.

Under läsåret har inköpts:

för vapenöfningarne: 9 st. fäktsablar;

för undervisningen i teckning: 2:ne satser klotsar;

för fysikaliska kabinettet: 4 Meidingers ballon-elementer, 2 flask-elementer, 1 Leclanchés element, 5 meter ledningssnören, Ruhmkorffs induktionsapparat med armatur, 3 Geisslerska rör, elektromagnetisk rotat. apparat, galvaniseringsapparat efter Jacobi, Bohnenbergers elektroskop, 2 Voltas skifvor, horisontel fördelningsapparat, 1 profskifva, 1 mjuk jernstång;

för laboratorium: 2 byretter med ställning, 1 vätesvafleapparat, 1 kranrör, 4 deglar;

för naturhistoriska museum; 80 uppstoppade djur, af herr G. Kolthoff.

Gåfvor.

Till biblioteket:

Af lektor K. F. Rådberg: en samling böcker af blandadt innehåll.

- » länsbokhållaren G. H. Gasslander: 27 häften af Almanach des Muses.
- » Förenta Staternas i Amerika konsulat i Stockholm: Årsberättelse af chefen för Förenta Staternas generallandkontor 1869.
- » utgifvaren: 4 häften af Svenska släktboken af Anrep.

För vapenöfningarne:

Af Ecklesiastik-departementet: 2:ne Remingtongevär med salongsapparat och tillbehör; 2 ex. af plansch öfver 1867 års gevärsmo-
dell.

Till samlingarne.

Af Svenska akademien: minnespenning öfver G. O. Stenbock.

- » Vetenskapsakademien: minnespenning öfver Israel Hvasser.
- » enkefru C. A. Rådberg född Castorin: 7 svenska, 6 utländska mynt och medaljer, alla af silfver.
- » lektor K. F. Rådberg: en pedalarpa med fodral, strängar, stämnyckel samt div. noter; en silfverbeslagen skål af kokosnöt; 10 st. silfvermynt; magisterbref för And. Fr. Rådberg.
- » Elfsborgs läns norra hushållningssällskap: dess silfvermedalj vid landtbruksmötet 1872.
- » regementsskrifvaren H. Appelberg: 4 svenska, 1 danskt silfvermynt.
- » kassör Hegardt, Uddevalla: Karl XIV Johans $\frac{1}{2}$ rdr i silfver.
- » grosshandlare Lundberg, Göteborg: 5 st. medaljer.
- » adj. J. Lindblad: 8 st. äldre svenska, 15 st. utländska mynt; mesolith från Böhmen.
- » adj. L. J. Versander: 3 st. mynt.
- » adj. K. F. Kjellberg: 16 st. silfvermynt, 4 st. kopparmynt; en sedel å 10 dollars af de konfeder. staterna i Amerika; ett adresskort från Amerika; medalj öfver industriutställningen i Köpenhamn 1872.
- » stadsmäklare Spaak, Göteborg: ett fågelbo från Carolinska öarne; ett svärd af sågfisken; en pilbåge från öarne i Stilla hafvet; en kinesisk paraply.
- » fröken B. Appelberg: ett sidenskärp, förfärdigadt år 1756.
- « ingenjör Hultén: en flintyxa.
- » major E. Ericsson: 4 st. äldre svenska sedlar.
- » vaktmästare G. Olsson: en nephrops norvegicus.

- Af stud. N. K. A. Norén: en stenyxa, ett par koraller.
 » » B. Haij: en sparfuggla.
 » » A. Psilander: en stuff flusspat; $\frac{1}{4}$ öre smt.
 » » G. Th. Norén: 3 st. sedlar.
 » » H. H. Lundbohm: 2 st. äldre mynt.
 » » A. F. Brink: en kantnål.
 » » G. Liedberg: en sedel; ett mynt.
 » » H. Västberg: div. mynt; ett jernmineral.
 » » Klas Bergström: d:o
 » » J. B. Wijkman: d:o
 » » M. Rengman: en hermelin.
 » » N. G. Thorén: ett par kinesiska skor; ett kinesiskt tempel af sten.
 » » E. R. Sederstedt: 4 st. kinesiska mynt.
 » » Th. Rosell: en flintknif.
 » » Knut Bergström: div, mynt.
 » » G. Ljung: d:o
 » » C. Thorsell: div. äldre kopparmynt.
 » » A. Svensson: en morkulla.
 » » G. Thyberg och W. Lundqvist: en sparfhök.
 » » J. Cyrus: div. jernmalmer från Dalarne.
 » » O. Skårman: en tofsvipa.
 » » H. Holm: ett kopparmynt.
 » » Nils Bergman: en spelpenning.
 » » E. Malmqvist: en grönspekt.
 » » L. Dahllöf: en spjutspets; en stenyxa, funna i Hästefjorden på Dalsland.
 » » K. och O. Brunsson: en stenyxa, funnen på Ottersbyn, Torps socken, Dalsland; några kopparmynt.
 » » G. Gyllenspetz: 2 st. snäckor; några mineralstuffer.
 » » H. Lundberg: några kopparmynt; ett litet bildsnideriarbete.
 » » R. Gjötberg: ett mynt.

Läroverkets samlingar, förut inpackade i lådor på åtskilliga ställen, ordnades under förlidet års sommar i gamla skolhusets sollennitetssal, hvilken dock redan, glädjande nog, visar sig allt för trång.

G. Examina.

Muntliga afgangsexamina förrättades den 31 maj och 1 juni samt 7 dec. förlidet år, vid hvilka 14 läroverkets lärjungar samt 5 privatister förklarades mogne.

Vid höstterminens slut hölls examen med klass. 1—5 den 19 dec. Årsexamen är utsatt att hållas den 3 och 4 nästkommande juni och hafva af H. H. Eforus följande herrar inbjudits att såsom vittnen öfvervara densamma: öfversten och ridd. E. Elers; öfverstelöjtnanten, kammarherren och ridd. C. E. C. Kuylenstjerna; landssekreteraren och ridd. C. O. Almqvist; landskamereraren och ridd. J. M. Ryding; borgmästaren och ridd. A. W. Russberg; kyrkoherden, teol. kand., fil. dokt. D. R. Warholm; handlanden O. H. Dymling.

Till öfvervarande af samma examen inbjuder jag vördsamt lärjungarnes föräldrar och målsmän samt alla den offentliga undervisningens vänner och gynnare.

Wenersborg i maj 1873.

G. Th. Bergman.

Lägre femklassiga elementarläroverket i Borås.

A. Undervisningen.

- 1) *Lässterminernas början och slut*: höstterminen började d. 29 aug., slutade d. 18 dec.; vårterminen började d. 16 jan., slutar d. 4 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: är förlagd på förmiddagarne kl. 7—9 och 11—2, utom 1 timme kl. 4—5 måndags- och torsdagseftermiddagar, hvarjemte kl. 10—11 förmiddagarne öfvats sång och musik samt på eftermiddagarne gymnastik.
- 3) *Begagnade läroböcker i*
 - Kristendom: katekes, Hübners lärobok i bibl. historia, Cornelii i kyrkohistoria, Norbecks i dogmatik, Brodéns öfversigt af de bibl. böckernas innehåll.
 - Modersmålet: språklära af Filén, lärobok för folkskolan.
 - Latinska språket: grammatik af Rabe; explikation: Rabes läsöfningar, Cornelius Nepos, Julius Cæsar de bello Gallico, Ovidii Metamorphoses scl.
 - Grekiska språket: grammatik af Rabe; explikation: Xenophons Anabasis.
 - Tyska språket: grammatik af Lyth; explikation: Lyths läsebok, Schillers Geschichte des 30-jährigen Krieges.
 - Engelska språket: grammatik af Sundstén, Oldes uttalslära; explikation: Sundsténs elementarbok, W. Irvings Columbus.
 - Franska språket: grammatik af Olde; explikation: läsebok af densamme, Berndtsons Variétés Littéraires.
 - Matematik: v. Zweigbergks lärobok i aritmetik, Wiemers i algebra, Euclides i geometri.
 - Naturvetenskap: Arrhenii botanikens första grunder och elementarkurs, Torins lärobok i zoologi, fysikens grunder efter Schabus.
 - Historia och Geografi: Alanders läroböcker i svensk och allmän historia, Palmblads i geografi.

4) *Genomgångne lärokurser.***Första klassen.**

Kristendom: biblisk historia, gamla testamentets; katekesen till 2:dra hufvudstycket; bibelspråk och psalmer.

Modersmålet: språklärans första grunder, det viktigaste af formläran och läran om enkla satser, rättskrifning, uppläsning af valda stycken.

Tyska: formläran, läsöfningar, 1:sta kursen i Lyths läsebok.

Matematik: aritmetik till och med sorträkning, öfning i hufvudräkning.

Naturvetenskap: verdensdelarnes och Europas fysiska geografi.

Historia och Geografi: svensk historia, regentlängden, uppläsning och återgifvande af berättelser ur läseboken; politisk geografi, det allmännaste af Europas.

Andra klassen.

Kristendom: bibl. historia, nya testamentets; katekesen, 2:dra och 3:dje hufvudstyckena; bibelspråk och psalmer.

Modersmålet: formläran, det allmännaste af satsläran, läse- och skriföfningar.

Latin: formlära, läseöfningar till st. 64 af 4:de afdelningen i läseboken; vokabelläsning.

Tyska: formläran, 28 st. af läseboken; reallinien dessutom 22 sidor i läseboken.

Engelska: formläran samt 36 st. af läsöfningar till formläran; uttalslära.

Matematik: aritmetik, de 4 räknesätten, vanliga och decimalbråk, samt enkel regula de tri; reallinien dessutom 1:sta boken af Euclides jemte fortsatt räkning.

Naturvetenskap: botanik, det allmännaste om roten, stammen, bladet, fröredningsdelarne, frukten samt sexualsystemet; insamling af växter.

Historia och Geografi: svensk historia från lärobokens början till och med 7:de tidehvarvet; geografi, Europas politiska från och med Frankrike samt repetition af en del af Europa.

Tredje klassen.

Kristendom: repetition af bibliska historien, 4:de och 5:te hufvudstycket af katekesen samt repetition af de föregående; bibelspråk och psalmer.

Modersmålet: läse- och skriföfningar, formlära och satslära med muntliga och skriftliga öfningar.

Latin: formlära och det viktigaste af syntaxen; af Cornelius Nepos 12 fältherrar, (från och med Aristides till och med Datames). Skriföfningar på lärorummet.

- Tyska: grammatik, formlära och det viktigaste af syntaxen, läsöfningar, 72 sidor af läseboken; reallinien dessutom 22 sidor i läseboken.
- Engelska: repetition af formläran, en del af syntaxen samt 65 sidor i läseboken.
- Matematik: aritmetik, klass. linien från och med sammansatt regula de tri till och med bolagsräkning; reallinien intresse-, bolags- och kedjeräkning; geometri, klass. linien 1:sta boken; reallinien 2:dra, 3:dje och 4:de böckerna af Euclides.
- Naturvetenskap: botanik, sexualsystemet och det viktigaste af läran om växtens yttre organer; insamling och examinering af växter; zoologi, till foglarne i läroboken, reallinien dessutom äfven foglarne.
- Historia och Geografi: fäderneslandets historia, de 3 sista tidevarfven med repetition af de föregående, viktigare delar af läseboken; geografi, Asiens, Afrikas och Amerikas politiska.

Fjerde klassen.

- Kristendom: repetition af katekesen, läsning af nya testamentet jemte de bibliska böckernas innehåll och historia.
- Modersmålet: läran om satsen, formlära, läse- och skriföfningar, ämnesskrifning och öfversättningar på lärorummet.
- Latin: formlära, hela syntaxen, af Cornelius Nepos Præfatio, Miltiades, vidare från och med Epaminondas till och med Cato; Cæsar de bello Gallico 1:sta boken. Ett hem-tema i veckan.
- Grekiska: formlära, 8 kapitel af 1:sta boken i Xenophons Anabasis.
- Tyska: hela språkläran med satsöfningar, sid. 166—252 af Schillers Gesch. des 30-jährigen Kriegs (Stuttg. & Augsb. 1858). Reallinien ett hem-tema i veckan.
- Engelska: formlära och syntax, 12 kapitel af Irvings Columbus. De från grekiskan befriade lika med 3:dje klassen.
- Franska: uttalslära, formlära till och med de oregelbundna verberna, af läseboken 35 stycken af 1:sta samt 28 af 2:dra afdelningen.
- Matematik: klass. linien, geometri, 3 böcker af Euclides, aritmetik, till och med betalningsterminernas reduktion, algebra, läran om hela tal och bråk; reallinien dessutom, geometri, proportionsläran samt repetition af de 4 första böckerna, hela räkneboken.
- Naturvetenskap: botanik, de fanerogama växternas organografi och elementarorganer, insamling och examinering af växter; zoologi, foglarne samt repetition af däggdjuren; reallinien dessutom vertebraterna samt fysikens första grunder.

Historia och Geografi: allmän historia, gamla historien till kejsarne, nya historien till och med Ludvig XIV:s tidevarf; geografi, gamla världens jemte repetition af Amerikas.

Femte klassen.

Kristendom: repetition af katekesen, läsning af nya testamentet, kyrkohistoria, 1:sta och 2:dra perioden, dogmatik, 4 kapitlet af läroboken.

Modersmålet: rättskrifning, form- och satslära, uppsatser och läsöfningar.

Latin: hela grammatiken med prosodik och metrik, 2:dra och 3:dje böckerna af Cæsar de bello Gallico, af Ovidii Metamorphoses sel. (Brodéns edition) från början till och med Jason et Medea. Hem-temata.

Grekiska: formlära och det viktigaste af syntaxen, af Xenophons Anabasis 9 & 10:de kap. af 1:sta boken samt 7:de boken.

Tyska: repetition af språkläran, 86 sidor af Schillers Gesch. des 30-jährigen Kriegs. Real afdelningen hem-temata.

Engelska: repetition af formlära och syntax, 12 kap. af Irvings Columbus, skriföfningar.

Franska: formlära, till och med de oregelbundna verberna, 30 stycken af 1:sta och 17 sidor af 3:dje afdelningen i läseboken; reallinien, repetition af grammatiken och af 2:dra afdeln. samt 32 sidor af Berndtsons Variétés littéraires.

Matematik: klass. linien, repetition af 4 böcker i Euclides, algebra, 1:sta graden med en eller flera obekanta, problem; reallinien 6 böcker i Euclides, 2 grader algebra, problem, hela aritmetiken.

Naturvetenskap: botanik, växtens inre organer, insamling och examinering af växter; zoologi, amfibier och fiskar; reallinien, fysikens grunder.

Historia och Geografi: allmän hist. medeltidens samt repetition af gamla, medeltidens och nyare till franska revolutionen; geografi, gamla världens samt repetition af Europas.

Öfningar: välskrifning, 2 timmar i 1:sta, 1 t. i 2:dra klassen; teckning, hufvudsakligen figur- och landskapsritning, 1 timma i 1:sta och 2:dra klass., 2 timmar i 3:dje klassen samt 4:de och 5:te klassernas realafdelningar; gymnastik, fristående och apparelj-gymnastik, marsch- och exercisöfningar m. m. 4 timmar i veckan i klass. 1—4 samt 5 timmar i 5:te klassen; musik och sång, 6 timmar i veckan.

5) *Undervisningens fördelning mellan lärarne* har varit följande:

Rektor A. G. Hollander har undervisat klass. 3—5 i tyska 7 timmar, i latin 13 timmar i veckan.

- Kollega S. P. Wennergren klass. 2—5 i kristendom 6 timmar, engelska 6 timmar, klass. 3 i latin 5 t:r, i historia och geografi 4 t:r, kl. 2 i latin 7, deraf 3 gemensamt med 3:dje kl. och matematik 3 timmar.
- Kollega A. Thorin klass. 4 och 5 i grekiska 10 t:r, klass. 2—5 i matematik 18 t:r samt rättat skriftliga uppsatser i 4:de klassen.
- Kollega J. A. Rosén klass. 4—5 i historia och geografi 6 timmar, i modersmål 2 t:r, klass. 2 i historia och geografi 4 t:r, modersmål 3, tyska 6, engelska 4, naturvetenskap 2 och välskrifning 1 timme samt rättat skriftliga uppsatser i 4:de klassen.
- Kollega J. A. Nyberg klass. 4—5 i franska 10 t:r, klass. 2 i latin 3 timmar, klass. 1 i modersmål, tyska, naturvetenskap, historia och geografi 18 t:r.
- Kollega W. Schoog klass. 5 i latin 3 timmar, klass 4 i latin 3 timmar, klass. 3—5 i modersmål 4, naturvetenskap 8 timmar, klass. 1 i kristendom 4, matematik 5, välskrifning 2 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 5:te klassen.
- Öfningsläraren löjtnant F. R. Zachrisson i gymnastik m. m. 5 timmar i veckan,
 d:o ritläraren C. A. Leverin i teckning 4 timmar i veckan,
 d:o organisten J. F. Ström i musik och sång 6 timmar i veckan.

B. Lärarne.

Klassföreståndare hafva varit: för 5:te klassen kollega Wennergren, för 4:de koll. Thorin, för 3:dje koll. Schoog, för 2:dre koll. Rosén samt för 1:ste klassen koll. Nyberg.

C. Lärjungarne.

- 1) Inskrifne vid höstterminens början 16,
 » » vårterminens d:o 4.
 - 2) Afgångne vid höstterminens början dels till näringarne, dels till annat läroverk 11, deraf 5 ur 5:te klassen efter aflagd afgångsexamen; vid vårterminens början 5.
 - 3) Terminsavgift erlade höstterminen: till undervisningsmaterielen 34, befriade 35; till byggnadsfonden 36, befriade 33 lärjungar; vårterminen: till undervisningsmaterielen 35, befriade 36; till byggnadsfonden 37, befriade 34.
 - 4) Antal närvarande under vårterminen i 1:sta klassen 19, 2:dra kl. 16, 3:dje kl. 18, 4:de kl. 9 och 5:te kl. 9, summa 71. Klassiska språk läsa i 2:dra klassen 6, i 3:dje 9, i 4:de latin 7; grekiska 3, i 5:te kl. latin 7, grekiska 5.
- Hemlexor* blifva i allmänhet förut i skolan genomgångna, och torde för deras öfverläsning i hemmet öfverhufvud fordras i 1:sta och 2:dra klass. 2 timmar, i 3:dje kl. 3 samt i 4:de och 5:te klass. 4 timmar dagligen.

D. Skollokalen.

har under året icke undergått någon förändring.

E. Undervisningsmaterielen.

har blifvit förökad med åtskilliga läro- och läseböcker.

F. Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 18 december, och voro, jemte läroverkets inspektor herr kyrkoherden A. J. Enander, herrar borgmästaren, R. W. O., A. Wendt, lasarettsläkaren d:r A. J. Amnéus, apotekaren S. Österberg och fabrikören, R. W. O., C. G. Rydin anmodade att densamma bevista. Årsexamen kommer att förrättas onsdagen d. 4 juni i närvaro af läroverkets inspektor samt herrar borgmästaren och riddaren A. Wendt, majoren och riddaren af Kongl. Svärds Orden S. E. Uggla, provincialläkaren d:r J. G. Aspelin, rådmannen och v. häradshöfdingen F. W. Hammarström samt apotekaren S. Österberg; och anställes då från kl. 8 f. m. till kl. 1 e. m. offentlig pröfning i språk och vetenskaper samt vidare å eftermiddagen kl. 4 slutöfningar i sång och gymnastik, hvarefter förrättas flyttning med utdelning af premier, stipendier och fattigmedel.

Borås i maj 1873.

A. G. Hollander.

Lägre treklassiga elementarläroverket i Alingsås.

A. Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut*: höstterminen börj. d. 23 aug.; slut. d. 20 dec.
vårterminen börj. d. 29 jan.; slut. d. 6 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: fördelad på för- och eftermiddagar.
- 3) *Begagnade läroböcker*:
 Kristendom: katekesen och valda bibelspråk af Flodman.
 Biblisk historia: Eklunds lärobok.
 Modersmålet; Bjurstens lärobok i svenska språket.
 Latinska språket: Rabes grammatik och läsöfningar samt Cornelius Nepos.
 Tyska språket: Flachs läroböcker.
 Engelska språket: Löhrs lärobok.
 Matematik: Zweigbergks och Nyströms läroböcker i aritmetik, Euklides i geometri.
 Naturvetenskap: Arrhenii i botanisk terminologi och Torins i zoologi.
 Svensk historia: Alanders läro- och läsebok.
 Geografi: Dahms lärobok.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen.

- Kristendom. Katekes: till tredje hufvudstycket; valda bibelspråk och psalmverser.
 Biblisk historia: gamla testamentets efter Eklund.
- Modersmålet. Det viktigaste af formläran. Uppläsning af valda berättelser jemte öfning för lärjungarne att med egna ord redogöra för innehållet af det lästa. Berättelser ur nordiska sagohistorien. Rättskrifning.
- Tyska språket. Formläran jemte 40 st. af Flachs läsöfningar.
- Matematik. Aritmetik: de fyra räknesätten i sorter jemte öfning i hufvudräkning.

- Naturvetenskap. Fysisk geografi: Europas fysiska geografi samt det väsendtligaste om de öfriga verdensdelarne.
- Historia och Geografi. Svensk historia från början af Alanders lärobok till Margareta, jemte berättelser ur samme författares läsebok.
Geografi: Europas politiska efter Dahms mindre lärobok.

Andra klassen.

- Kristendom. Katekes: från tredje hufvudstycket till slut; bibelkunskap och valda bibelspråk efter Flodman; psalmverser.
Biblisk historia: nya testamentets efter Eklund.
- Modersmålet. Läsöfningar såsom i föregående klass. Rättskrifning efter diktamen.
Formlära.
- Tyska språket. Grammatik: formläran repeterad.
Explikation: klass. linien: sednare delen af Flachs elementar-bok; reala linien: st. 1—17 af läseboken.
- Latinska språket. Grammatik: formläran.
Explikation: Rabes läsöfningar de 2 första afdelningarne.
- Engelska språket. Grammatik: uttals-lära, 1:sta kursen efter Löhr.
Explikation: 1:sta kursens läs- och skriföfningar efter Löhr.
- Matematik. Aritmetik: bråk, enkel och sammansatt regula de tri; hvarjemte reala linien räknat intresse m. m., allt efter lärjungarnes olika ålder och fallenhet.
Geometri: 1:sta boken af Euklides till 42 propos.
- Naturvetenskap. Botanik: Linnéanska sexualsystemet jemte en allmän kännedom af växtens yttre organer med ledning af lefvande växter och Anderssons väggplancher; 100 växter.
- Historia och Geografi. Historia: fäderneslandets efter Alanders lärobok från Erik XIV till Kristina jemte berättelser ur läseboken.
Geografi: Europas politiska till Frankrike efter Dahms större lärobok.

Tredje klassen.

- Kristendom. Katekes: repetition deraf; bibelkunskap och valda bibelspråk efter Flodman; psalmverser.
Biblisk historia repeterad.
- Modersmålet. Läsöfningar. Smärre uppsatser öfver lättare af läraren uppgifna ämnen, jemte rättskrifning efter diktamen, sats- och interpunktionslära, hufvudsakligen medelst muntliga och skriftliga öfningar.

- Tyska språket. Grammatik: formläran avslutad och repeterad.
 Explikation: st. 1—24 af Flachs läsebok, samt skriföfningar; dessutom reala linien: 25—29 af läseboken.
- Engelska språket. Grammatik: andra kursen.
 Explikation: andra kursen 1—XXIX af Löhr samt skriföfningar.
- Latinska språket. Grammatik: formläran och det viktigare af syntaxen.
 Explikation: Cornelius Nepos från och med Miltiades till och med Pausanias.
- Matematik: Aritmetik: tillämpning af regula de tri på intresse m. m., till och med quadrat-rotutdragning.
 Geometri: de två första böckerna af Euklides.
- Naturvetenskap: Botanik: växtens yttre organer efter Arrhenii mindre lärobok jemte insamling och examinering af 150 växt-arter.
 Zoologi: däggdjuren efter Torins lärobok.
- Historia och Geografi. Historia: fäderneslandets från reformationstidehvarvet fortsatt och avslutad efter Alanders lärobok jemte tillhörande berättelser ur läseboken.
 Geografi: Europas politiska efter Dahm fullständigt genomgången.

4) Undervisningskyldigheten har varit fördelad mellan lärarne sålunda:

Rektor M. C. Jungmarker har undervisat 24 timmar i veckan i kristendom i I—III, latin i II—III samt tyska i I samt rättat latinska skriföfningar.

Kollega C. O. N. Dahlgren (28 timmar i veckan) i tyska, engelska och matematik i II—III, välskrifning i II samt rättat tyska och engelska skriföfningar.

Kollega S. Högman (30 timmar i veckan) i modersmålet, historia och geografi samt naturvetenskap i I—III, välskrifning i I—III, samt rättat svenska skriföfningar.

Öfningslärare: studenten A. O. Nilsson (6 t:r i veckan) i gymnastik,

orgelnisten E. Ericsson (3 t:r d:o) i sång,

ingenjören J. Hellström (3 t:r d:o) i teckning.

B. Lärarne.

Tjänstledighet har åtnjutits af gymnastikläraren A. O. Nilsson från den 7 nov. till höstterminens slut och af kollega S. Högman från vårterminens början till påsk.

Förordnade till vikarier: för gymnastikl. A. O. Nilsson: kollega S. Högman och för kollega S. Högman: gymnastikl. A. O. Nilsson.

Klassföreståndare: rektor för 3:dje klassen, kollega Dahlgren för 2:dra klassen och kollega Högman för 1:sta klassen.

C. Lärjungarne.

- 1) Inskrifne, höstterminen 8 lärjungar,
vårterminen 1 d:o.
- 2) Afgångne, höstterminen 11 lärjungar, deraf 5 till andra läroverk och 6 till närin-
garne. Under vårterminen afgingo 4 lärjungar, 2 till andra läroverk
och 2 till näringarne.
- 3) Afgift till undervisningsmaterielen erlade höstterminen 11, befriade 41;
vårterminen 11, befriade 38.
- 4) D:o till byggnadsfonden höstterminen 23, befriade 29;
vårterminen 21, befriade 28.
- 5) Ynglingar, som läsa latin, voro under höstterminen i 2:dra kl. 3, 3:dje kl. 8
summa 11; under vårterminen i 2:dra kl. 2, 3:dje kl. 7 summa 9.
- 6) Antal lärjungar under höstterminen: i 1:sta kl. 9, i 2:dra kl. 48, i 3:dje kl.
25, summa 52;
vårterminen: i 1:sta kl. 8, i 2:dra kl. 19; i 3:dje kl.
22, summa 49.
- 7) I afseende på härkomst hafva bland de under vårterminen närvarande befunnits:
tjenstemäns söner 9, borgares och andra näringsidkares 33, hemmansegares och arbe-
tares 7, summa 49.
- 8) Hemarbeten ha i allmänhet beräknats i tredje klassen till 2 timmar och i 2:dra
kl. till en timme dagligen.

Mot slutet af sistlidne September månad utbröt bland läroverkets ungdom en lindrig ögonsjukdom, hvilken icke förorsakade någon annan rubbning i undervisningens gång än att de af sjukdomen angripne 18 lärjungarne, hvilka i allmänhet med ringa afbrott besökt skolan, voro, enligt läkarens föreskrift, till en tid befriade från hem-
lexor och skriftliga arbeten.

D. Skollokalen

erhöll vid höstterminens början tillökning af ett större läsrum, som under förra årets sommarferier dertill inreddes och nu begagnas jemväl till samlingsrum.

E. Undervisningsmaterielen

har blifvit tillökad med några läro- och läseböcker samt större vägkartor.

F. Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 20 december under ledning af läroverkets inspektor herr prosten, ledamoten af Kongl. Nordstjerne-orden, fil. d:r A. Nattsén, och voro kammarherren, R. S. O., A. Virgin, borgmästaren S. P. Walberg, provincialläkaren G. F. Berggren och rådmannen S. J. Nyman af H. H. Eforus anmodade att såsom vittnen densamma öfvervara.

Års-examen kommer att hållas i närvaro af ofvannämnde herrar och män fredagen den 6 juni i språk och vetenskaper kl. 10—1, i sång kl. 1— $\frac{1}{2}$ 2, omedelbart hvarefter flyttning förrättas med utdelning af premie- och fattigmedel. Slutöfning i gymnastik anställes samma dag kl. 4 e. m.

Alingsås i maj 1873.

Mart. Chr. Jungmarker.

Enklassiga pedagogien i Ulricehamn.

A. Undervisningen.

- 1) *Läseterminerna*: höstterminen börj. d. 29 aug., slut. d. 15 dec.
vårterminen börj. d. 20 jan., slut. d. 9 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: kl. 8—10, 11—2.
- 3) *Läroböcker*: hafva varit desamma, som under föregående år begagnats med tillägg af Gehlins och Brunii lärobok i Geografi.

Uti dessa läroböcker hafva följande stycken genomgåts:

Nedra afdelningen.

Kristendom: Katekesen: till 3:dje artikeln. Biblisk historia: gamla testamentet och några berättelser ur det nya.

Modersmålet: Form- och rättstafningslära, innanläsnings- och skriföfningar.

Matematik: Enkla tal.

Naturvetenskap: Växtkänedom efter Anderssons »inledning», Arrhenii mindre lärobok.

Svensk historia: Till 6:te tidehvarfvet efter Alanders lärobok.

Geografi: Sveriges.

Öfra afdelningen.

Kristendom: Katekesen: till 3:dje artikeln. Biblisk historia: gamla testamentet. Bibelspråk o. psalmer.

Modersmålet: Form- och rättskrifningslära, sats- och skriföfningar.

Tyska språket: Formläran: t. o. m. verberna, några stycken i Flachs läsbok.

Matematik: Enkla tal, bråk, decimalbråk och sorter, 20 propositioner.

Naturvetenskap: Arrhenii lärobok, växtkänedom.

Zoologi: t. o. m. foglarne.

Historia: Till Gustaf II Adolf efter Alanders och Odhners läroböcker.

Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks efter Gehlins och Brunii lärobok.

B. Lärare.

Under undertecknads tjänstledighet från och med d. 17 till och med d. 30 april har tjänsten bestrids af studenten P. A. Elfman; från och med d. 1:ste maj till vårterminens slut tjänstgör studenten A. Apelgren.

C. Lärjungarne.

- 1) Inskrifne: höstterminen 3, vårterminen 2.
- 2) Afgångne: höstterminen 4, vårterminen 3.
- 3) Skolafgift betalade höstterminen 1, vårterminen 2.
- 4) Lärjungarnes antal vid höstterminens början 12.
 » » vårterminens början 11.

D. Skollokalen

har ej undergått någon förändring.

E. Undervisningsmaterielen

har ej blifvit ökad.

F. Examina.

Höstterminen, börjad d. 29 aug., slutades d. 15 dec. Såsom examensvittnen voro inbjudna kyrkoherden G. A. Sundborg, v. borgmästaren K. Strömman, kaptenen A. F. Leijer och kronolänsmannen F. Dahlberg. Vårterminen, börjad d. 20 jan., skall afslutas d. 9 juni. Till examensvittnen inbjudas ofvannämnde herrar.

Nästa hösttermin kommer att börjas d. 29 aug.

Ulricehamn i maj 1873.

P. G. Holmlund.
